

Zawód: nauczyciel – trudności i perspektywy, red. Katarzyna Stępień, Lublin: Instytut Edukacji Narodowej Fundacja Service Veritati 2010, ss. 142.

Książka pt. *Zawód: nauczyciel – trudności i perspektywy* jest zbiorem artykułów z IX Ogólnopolskiej Konferencji Nauczycieli i Wychowawców, która odbyła się 10 marca 2010 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II.

Wspólną, istotną cechą wypowiedzi uczestników konferencji jest podmiotowe odniesienie się do osoby nauczyciela i z tej perspektywy są rozpatrywane wszystkie zagadnienia. Dzięki temu, że tematyka tych wystąpień została osadzona w uporządkowanej przestrzeni systemu wartości: osoba, powołanie, zadanie, odpowiedzialność, to czyni tę książkę wyjątkową, dojrzałą lekturą w zakresie odczytywania „znaków czasu” współczesnej pedagogiki. Profesor Alina Rynio w artykule pt. *Nauczyciel — między ideałem mistrzostwa a rzeczywistością* zmierzyła się z zagadnieniem autorytetu, nieodzownego w powołaniu nauczyciela, przedstawia zasady powstawania tej wartości, rodzaje, zasięg oddziaływania. Ponadto szuka odpowiedzi na problemy związane z rolą i znaczeniem autorytetu w wychowaniu w ogóle, a w wychowaniu moralnym w szczególności. Swoją refleksję kończy optymistycznym akcentem, przedstawiając różne sposoby przywracania autorytetu.

Profesor Stanisława Tucholska w artykule pt. *Zespół wypalenia zawodowego a praca pedagogiczna* zwraca uwagę na coraz bardziej częste zjawisko przeciążenia w zawodzie nauczyciela, konsekwencją którego jest kryzys, nazywany właśnie zespołem wypalenia. W artykule zostały przedstawione problemy dotyczące struktury, objawów, złożoności przyczyn powstawania procesu i drogi wychodzenia, leczenia profilaktycznego.

Dr Anna Lendzion w artykule *Relacja nauczyciel–rodzic, współpraca czy konflikt?* dokładnie porządkuje te dwie biegunowe rzeczywistości i ustawia w relacji dialogu na płaszczyźnie personalistycznego odniesienia do osoby ludzkiej. Pokazuje zagrożenia, przyczyny negatywnych postaw wobec siebie i istotne zasady sprzyjające tworzeniu dialogu, takie jak: podmiotowości, pomocniczości, synergii.

Toksyczny pokój nauczycielski według Wandy Papugowej to istotna przestrzeń miejsca i życia nauczyciela w przeżywaniu różnych problemów o charakterze zawodowym. Autorka wystąpienia już w samym tytule artykułu wyraża jasny pogląd, czym z reguły jest pokój nauczycielski, gdy problemy, niepowodzenia są niewłaści-

wie przeżywane, kategoryzowane i rozwiązywane, i jak pozytywnym może stać się miejscem, gdy organizacja pracy placówki, nauczycieli jest nastawiona na twórczą współpracę.

Z kolei Anna Szudra w artykule *Funkcje i zadania nauczyciela w wybranych koncepcjach pedagogicznych* prezentuje najważniejsze nurty współczesnej pedagogiki i wizję pracy nauczyciela poszczególnych nurtów, zwracając uwagę na konsekwencje społeczne wynikające z założeń poszczególnych koncepcji.

W artykule pt. *Nauczyciel a podstawa programowa* Magdalena Jaworska syntetycznie ukazuje kierunek zmian w edukacji ostatnich 20 lat, zmierzający do kształtowania ucznia o obliczu technokratycznym z minimalnym, niepowiązanym ze sobą zakresem wiedzy na poszczególnych szczeblach edukacji. A to w konsekwencji utrudnia, czasem wręcz uniemożliwia pełny rozwój dziecka jako ucznia.

Tomasz Wach w artykule pt. *Nauczyciel w sytuacji kontaktu zagrażającego* prezentuje Kwestionariusz Oceny Stopnia Zagrożenia (KOSZ) jako narzędzie do badania sytuacji, gdzie występuje wyraźna niesymetria pomiędzy zachowaniami nauczyciela przygotowanego do organizowania kontaktu/relacji w sposób pozytywny a zachowaniami „drugiej strony” o charakterze agresji i przemocy.

Ks. Andrzej Adamski w referacie na temat: *Obraz nauczyciela w mediach* dokonał dla potrzeb sympozjum wybiórczej analizy prasy i informacji z internetu. Stwierdza, że wyraźnie daje się zauważyć proces tworzenia negatywnego obrazu osoby nauczyciela w mediach. Na przykład słowo „nauczyciel” w wyszukiwarkach internetowych zasobów *online* polskich pism (dzienników i tygodników) występuje najczęściej w kontekście żądań płacowych i strajków nauczycieli, wypalenia zawodowego, mankamentów ich przygotowania do zawodu, albo w kontekście różnego rodzaju skandali. Autor stwierdza jednocześnie, że medialny wizerunek nauczycieli w Polsce jest dotychczas zagadnieniem prawie niezbadanym.

Omawiana tu książka pt. *Zawód: nauczyciel – trudności i perspektywy* jest interesującym i inspirującym wydarzeniem w przestrzeni współczesnych rozważań o zawodzie nauczyciela, jego trudnościach i szerokich perspektywach na przyszłość. Zasygnalizowane w niej zagadnienia są niczym ziarna przygotowane pod zasiew pola ludzkiego serca i świadomości. Potrzebna jest w związku z tym dalsza kontynuacja poruszonych zagadnień w różnej formie, aby stała się drogą i miejscem doświadczenia dla rozwoju słusznej współczesnej myśli pedagogicznej.

Alicja Janiak

Europejski Instytut Kształcenia Podyplomowego w Kielcach